

А. І. Помаз, студент
Київський авіаційний інститут, Київ

ЕКОЛОГІЧНА, ЕКОНОМІЧНА, ПРАВОВА ТА СОЦІАЛЬНА ОЦІНКА НАСЛІДКІВ ВОЄННИХ ДІЙ

Анотація. У тезах розглянуто комплексну оцінку наслідків воєнних дій для довкілля, економіки, правової системи та соціальної сфери. Особливу увагу приділено прикладам збройного конфлікту в Україні. Визначено ключові загрози, а також можливі підходи до подолання наслідків.

Ключові слова: війна, екологія, економіка, права людини, соціальні наслідки, міжнародне право, конфлікти.

Воєнні дії мають багатовимірні наслідки для держав та населення. Їхній вплив охоплює не лише безпосереднє знищення інфраструктури, а й глибші зміни в екологічному, економічному, правовому та соціальному вимірах. Розглянемо кожен з них окремо.

Економічна оцінка. Економіка воюючої країни зазнає колосальних втрат. Знижується ВВП, інвестори залишають країну, зростає інфляція, знищуються підприємства, дороги, логістичні хаби. За даними Світового банку, прямі збитки економіки України у 2022–2024 роках перевищили \$450 млрд. Частина регіонів втратила до 70% промислового потенціалу.

Правова оцінка. Під час воєнних дій масово порушуються норми міжнародного гуманітарного права. Відбуваються атаки на цивільні об'єкти, тортури, депортації, використання забороненої зброї. Міжнародні організації, такі як ООН та Міжнародний кримінальний суд, уже фіксують десятки тисяч потенційних епізодів воєнних злочинів. Розслідування ведуться в умовах активних бойових дій, що ускладнює встановлення справедливості.

Соціальна оцінка. Наслідки війни для суспільства включають масову міграцію, зростання психічних розладів, втрату доступу до базових послуг. Станом на початок 2025 року, понад 10 мільйонів українців стали внутрішньо переміщеними особами або емігрували за кордон. Війна також спричинила зростання рівня домашнього насильства, безробіття, втрату освіти для дітей у прифронтових зонах.

Екологічна оцінка. Воєнні дії супроводжуються масовим забрудненням атмосфери, води та ґрунтів. Вибухи боєприпасів, обстріли промислових підприємств і нафтобаз призводять до викидів токсичних речовин. В Україні, зокрема в районі Донбасу та Запорізької області, було зафіксовано понад 1200 екологічних інцидентів, пов'язаних з руйнуванням об'єктів хімічної та енергетичної інфраструктури.

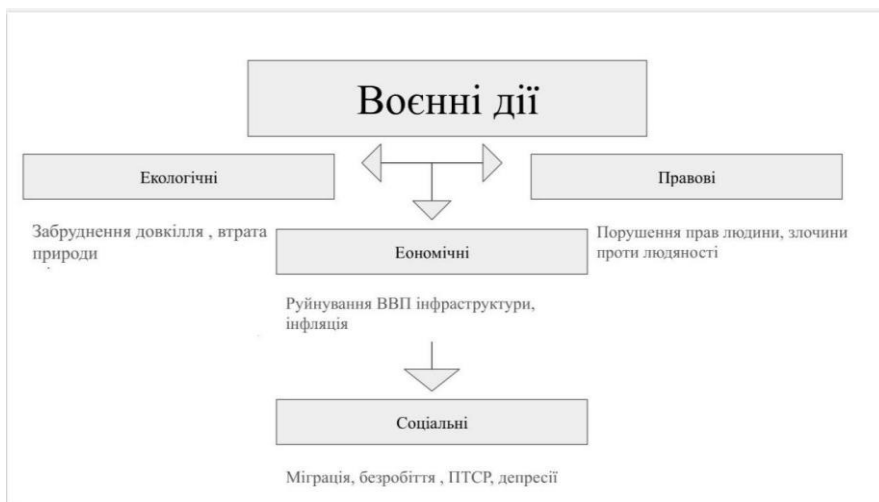

Рис. 1. Взаємозв'язок екологічних, економічних, правових та соціальних наслідків воєнних дій

Висновки. Оцінка наслідків війни повинна бути міждисциплінарною. Для відновлення країни потрібні системні рішення на рівні держави та міжнародної спільноти. Важливо враховувати всі компоненти – від екологічного моніторингу до соціальної реабілітації населення.

Науковий керівник – Л. І. Павлюх, д.т.н., професор